

Tadqiqot **uz**

**ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021

- » Хуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

**31 MAY
№28**

CONFERENCES.UZ

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 28-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
6-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
28-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-6**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
28-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-6**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 28-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 май 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 33 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибод Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ЖУРНАЛИСТИКА

1. Исакова Д.Ф.	
ОАВ МАТНИДА ҲАВОЛА БИРИКМАЛАР . ПАРЕМИОЛОИЯ	7
2. Majitov Shoxjahon	
“ОММАВИЙ КОМУНИКАЦИЯНИНГ ТАРИХИЙ ИЛДИЗЛАРИ ВА УЛARNING BUGUNGI KUNDAGI АНАМІЯТЫ”	9
3. Махсумова Садоқат Қосимжон қизи	
ОНЛАЙН НАШРЛАР МЕНЕЖМЕНТИ: ТАҲЛИЛЛАР ВА ХУЛОСАЛАР	11
4. Ибрагимова Вазира Ҳусан қизи	
ЎЗБЕК БАДИЙ ПУБЛИЦИСТИКАСИ ТАДРИЖИЙ ТАРАҚҚИЁТИ	13
5. Isroilova Mohina Adhamovna	
MATBUOTNING ASOSIY FUNKSIYALARI	15
6. Abdunazarova Nodira Rustamovna	
JURNALIST AQLIY MEHNAT KISHISI	17
7. Наргиза Сайдбоева	
ЖУРНАЛИСТИКАНИНГ КЕЧАГИ ПОЙДЕВОРИ ВА ЭРТАНГИ ИН҆ҚИРОЗИ	19
8. Husanov Umidjon Bahodirovich	
O’ZBEKİSTON JURNALİSTİKASI TARIXI VA UNİNG RİVOJLANİSH BOSQİCHI	21
9. Sattorova Xurshida	
O’ZBEKİSTONDA PROFESSIONAL JURNALİSTİKA SOHASIDAGI TAJRIBA VA YUTUQLAR.....	23
10. Махсимова Рисолат Қосимжон қизи	
ОММАВИЙ АХБОРТ ВОСИТАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ	25
11. Исмаилова Климентина Фузаиловна	
РОЛЬ СПОРТИВНОЙ РАДИОЖУРНАЛИСТИКИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ.....	27
12. Haydarova Sarvinoz Zuhriddinovna	
IMPORTANCE OF LEARNING ENGLISH IN JOURNALISM	29
13. To’raboyeva Mohinur Akramjon qizi	
WHAT IS THE ROLE OF PUBLIC SERVICE JOURNALISM TODAY?	31

ЖУРНАЛИСТИКА

ОАВ МАТНИДА ҲАВОЛА БИРИКМАЛАР . ПАРЕМИОЛОИЯ

Исакова Д.Ф.
ЎзДЖТУ ўқитувчиси

Аннотация: Замонавий медиа матнларидан олинган материаллар асосида медиафразеологияни, метафорани, паремиология, турли хил матн тоифаларини ўрганиш учун асос бўлиб хизмат қиласи. Маколада тилнинг фразеологик асосини ташкил этувчи ҳавола бирималардан оммавий ахборот воситаларида фойдаланилиши кўриб чиқиш алоқанинг умумий хусусиятларини ва замонавий даврда оммавий алоқа ривожланишининг хусусиятлари таҳлил қилинганд.

Калит сўзлар: фразеология, метафора, паремиология, ҳавола иборалар интерлингуал тенденциялар, оммавий ахборот воситалари, коммуникатив жараёнлар, халқ менталитети.

“ОАВ тилида миллийлик” ўрганиб чиқиб, ОАВ орқали миллий тилда миллатларро хислатлар шаклланади деб таъкидлайди Д. М. Тешабоева. Тил хулқи ва ўзбек менталитетининг нисбати ҳақида сўз юритар эканмиз, шуни таъкидлаш лозимки, муаллиф ўз илмий ишининг 1.5 бўлимида ОАВда коммуникатив жараёнлар ва уларда ишлатиладиган тил ибораларининг халқ менталитети билан боғлиқлигини тадқиқ қиласидаги лингвомаданиятшунослик принципларига асосланади. Турли миллатларда менталитет ва маданий анъаналарга кўра, сўз ва иборалар мулоқот мақсади ва ҳолатига қараб турлича қўлланилади, тушунилади ва коммуникатив мақсадга йўналганлик ноанъанавий тарзда англашилади. Бундан ташқари, муайян мамлакат, географик ҳудудга қараб аудиторияни ҳам ҳисобга олиш лозим. Турли миллат вакиллари билан мулоқотда исботлаш ва ишонтиришнинг ўзига хосликлари борлигини муаллиф алоҳида таъкидлайди.¹

Тадқиқчиларининг изланишларига назар ташлайдиган бўлсак С. В. Шулежкова ва А. С. Макароваларнинг хуносаларини кузатишимииз мумкин: «Фразеология объектларини ҳавола бирликлар деб аташ ва уларни бир сўзли (миллий тилларнинг ҳавола бирликларининг умумий фондидаги улуши 10 фоизни ташкил этадиган ҳавола сўзлар) ва ултра фавқулодда (ҳавола иборалар) га бўлиш, биз коммуникацион маконда ўзини мустақил бирималар сифатида тутадиган ҳавола ибораларга алоҳида эътибор берамиз. »²

Шу сабабли А. С. Макарованинг оммавий ахборот воситаларида ҳавола ибораларни фразеологик асоснинг таркибий қисми сифатида ишлатишни тартибга солувчи қонунларни кўриб чиқиш ҳозирги замонда оммавий коммуникация ривожланишини янада тўлиқ тавсифлашга ёрдам беради деган фикри ўринлидир.³

Бироқ, тадқиқотлар шуни кўрсатадики, бугунги кунда мулоқот қилувчилар фақат тайёр намуналардан қониқиши хосил қиласиди, уларни сўзларнинг прагматик муносабати доирасида ўзгартиради. Турли барқарор оборотлар интертекстуал алоқаларга кириб, уларда интертекстуал деривациядан ўтади. Натижада, ўзгартирилган ҳавола иборлар (конверсиялари) даврий матбуот сахифаларида пайдо бўлиб, жамоат ҳаётининг лингвистик кўринишида алоҳида ўрин тутади.

¹ Тешабоева Д.М. Оммавий ахборот воситалари тилининг нутқ маданияти аспектида тадқики (ЎзР ОАВ мисолида): Филол. фан. док. ...дис. автореф. – Тошкент: ЎзДЖТУ, 2012. – Б.15

² Шулежкова С. Г., Макарова А. С. Крылатые выражения французского происхождения в интернациональном блоке лозунгов современной Европы // Вестн. Рос. ун-та дружбы народов. Сер. Теория языка. Семиотика. Семиотика. 2016. № 4. -С. 67

³ Макарова А. С. Особенности функционирования крылатых выражений-галлицизмов в современной французской и российской публицистике: дис. ... канд. филол. наук. М., 2016.

Ҳавола иборалар фанининг салоҳияти турли хил функционал ва стилистик гурухларга тегишли матнларда намоён бўлади. Журналистикада ёрқин ифодаланиш билан ажralиб турадиган ва қоида тариқасида, баҳоловчи турли хил нутқ воситалари мавжуд. Журналистикада тил воситаларини танлаш унинг маълум бир тарихий даврдаги тил ҳолатини акс эттириш қобилияти билан изоҳланади.

Бундан ташқари, иборалар муаллифнинг нияти ва муаллифнинг «мен» ни очишга хисса кўшади, ўқувчининг эътиборини жалб қиласи ёки фаоллаштиради, асосий фикрни ва турли тағсилотларни таъкидлайди, комик эффектни яратади ва ҳоказо.

Журналистикадаги ҳавола иборалар тўғридан-тўғри журналистиканинг ўзига тегишли функцияларни бажаради. Улар ўқувчига таъсир қиласи, психиканинг ҳиссий соҳасига ва маълумот олувчининг хатти-ҳаракатларига таъсир қиласи, материални ўқишни рағбатлантиради, башорат қилиш механизмларини ўз ичига олади, нашр учун зарур бўлган шарҳ ва баҳолашни таъминлайди, кайфиятни яратади, маълум шахсларга, гурухларга, воқеаларга ижобий ёки салбий муносабатни шакллантиради..

Адабиётлар рўйхати:

1. Тешабоева Д.М. Оммавий ахборот воситалари тилининг нутқ маданияти аспектида тадқиқи (ЎзР ОАВ мисолида): Филол. фан. док. ...дис. автореф. – Тошкент: ЎзДЖТУ, 2012. – Б.15
2. Шулежкова С. Г., Макарова А. С. Крылатые выражения французского происхождения в международном блоке лозунгов современной Европы // Вестн. Рос. ун-та дружбы народов. Сер. Теория языка. Семиотика. Семантика. 2016. № 4. -С. 67
3. Макарова А. С. Особенности функционирования крылатых выражений-галлизмов в современной французской и российской публицистике: дис. ... канд. филол. наук. М., 2016.
4. Саютина Н. В. Трансформация фразеологизмов: общее и национально-характерное в русских и немецких публицистических текстах: дис. ... канд. филол. наук. Саратов, 2012. – С.12.

“OMMAVIY KOMUNIKATSIYANING TARIXIY ILDIZLARI VA ULARNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI”

Majitov Shoxjahon

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
xalqaro jurnalistika yo'nalishi talabasi
GSM: +99899 064 27 65
e-mail:shoxjahon.majitov@gamil.com

Annotatsiya: Umuman olganda Respublikamizda kommunikatsiya sohasi hali u darjada o'r ganilmagan. Bugungi kundagi Ommaviy kommunikatsiya va uning ibridoiy odamlar hayotida shakllanishi, qadimiy belgilari. Kommunikatsiyaning paydo bo'lishiga sababchi omillar. Kommunikatsiyaning turlari va kelib chiqishi haqida so'z yuritiladi. Kamunikatsiyaning tarixiy ildizlari va uning bugungi kundagi ahamiyati va dolzarbligini yoritish maqsad qilingan. Uning tarixi va uning kelib chiqish va bugungi kundagi ahamiyati haqida fikr yuritamiz.

Kalit so'zlar: Kommunikatsiya, ovozli, rangli, belgili kommunikatsiya, sotsial-iqtisodiy munosabatlar, axboriy resus, axboriy jarayon.

Odam yaratilgan kundan boshlab yangi axborotga qarab talpinadi. Hali nuytq shakllanmagan davrlarda ham insonlar bir-birlari bilan nutq voqeа-hodisalar almashinishlari ma'lum tovushlar bilan almashinilgan. Dastlab odam, boshqa hayvonlar kabi uzuq-uzuq qichqiriqdan foydalanilgan. Deyarli har bir hayvon mutlaqo ixtiyoriy ravishda qandaydir tovushlar chiqara olgan. Biz hatto hayvonlarni tovushlariga qarab ajrata olamiz va ularni tovush chiqarishga majbur etadigan sabablarni farq qilamiz. Xursandchilik, og'riq yoki qorqish bilan bog'liq bo'lgan shu kabiqichqiriqlar qo'rqqanidan beixtiyor chiqib ketadi.

“Odam tovushi eng boshidanoq hayvonlar tovushlaridan shu bilan farq qilganki, kishi yumshoq organlari yordamida ko'pgina xilma-xil tovush birikmalarini talaffuz eta olgan va ularni tovushlarni yaxlit gruppalariga qo'sha olgan, bularni biz so'zlar deb ataymiz”¹

Ibtidoiy odamlar asta-sekin vaqt o'tishi bilan nutq shakllana bordi. Odam atrofidagi muhit bilan bog'lanishning yangi shakllari paydo bo'ldi.

“Rivojlanib borayotgan hayvonot dunyosidan odam bosqichiga kelib nerv faoliyati mexanizmlari nihoyatda kata qo'shimcha qo'shildiu degan edi”²

Imsonda ovoz kommunikatsiyasi rivojlangandan so'ng insonlarda tashqi muhitga nisbatan fikrlar va qarashlar o'zgardi. Xususan endi odamlar diniy tushunchalar va diniy qarashlar vujudga keldi. Ularda anemizm, fetishizm kabi diniy qarashlar yuzaga keldi.

Din-sotsial-iqtisodiy munosabatlar yuzaga keltirgan ideallik ustkurma bo'lib, u tasavvurlar va urf-odatlardan iborat. Tasavvurlar(dastlab mifalogiya, afsonlar va aqidalar) diniy sistemanı tashkil qiladi, lekin har qanday afsona fantaziya diniy bo'lavermaydi. Diniy afsonlar mavjudligiga ishonch bor. Eng avval inson o'z ehtiyojlari uchun yon-atrofdagi narsalarni tanavvul qila boshladi. So'ngra hayvonlarni tutib so'yib yeydigan bo'lishdi. Insonning ong-tafakkuri brogan sari yuksala boshladi va ko'p narsalarni fahmlay boshladi. Shu asnoda ular ranglardagi bir-biidan ajrata olishdi va borliqni qaysi ranglardan tashkil topganligi haqida ma'lumotlarga ega bo'lishdi ongning rivojlanish jarayonida yon atrofga bo'lgan fikrlar doiralarini o'zgardi. Shu bilan birga kommunikatsiyaning yangi belgilari paydo bola boshladi. Shu bilan kommunikatsiyaning dastlabki belgilari paydo bo'la boshladi. Xo'sh bugungi kunda kommunikatsiyaning qanday turlari mavjud? Shu haqida sizga bir ikki fikrlarni eslatib o'tsak. Bugungi axboriy jarayonlarning rivojlanib borayotgan zamonda hamma narsa yangilangan sari kommunikatsiya xususan jurnalistikada kommunikatsiyaning rivojlanishi har xil bosqichlarini bosqichdan o'tib kelishgan. Axborot asri davomida o'ziga xos tarzda insoniyat hayotini o'zgartirib yubordi. Kishilarning hayot tarazi, farovonligi, bilim doirasi-hamma-hammasi uning nechog'li muhim va yangi ma'lumotga ega ekanligi o'lchanmoqda. Bu fikrni muayyan bir xalq va davlatlarda nisbatan aytish mumkin, ya'ni axborot oddiy shaxsdan tortib to jamiyatga qadar hayot-momot masalasiga aylanib ketdi.

Jamiyatning axborotlashuv darajasida ijtimoi-siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy jihatdan shu

¹ M.O. Ksoven Ibtidoiy madaniyat tarixidan ocherklar “Toshkent” 1960

² I.P.Pavlov Bosh miya kata yarimsharlari haqida leksiya “Moskva” 1950 yil

qadar jiddiy ahamiyatga ega bo`lmoqdaki, nihoyatda murakkab va serqirra jarayonga daxldor muammolarni o`rganish, tadqiq qilish va tegishli xulosalar chiqarish mutaxasislardan alohida yondashuvlarni talab etadi. XXI asr axborot sifatida yanada yaqqolroq namoyon bo`lmoqda. Darhaqiqat yangi asrga kelib hayot shu qadar jiddiy lashib ketdiki, bu jarayoning qudratli oqimoqda ommaviy axborot vositalarning ahamiyati yanada ortdi. Hozir jahonning u yoki buu burchagida ro`y berayotgan yoxud sodir bo`layotgan voqeа-hozdisa haqida gazeta va журнал, radio-telvideniya orqali tez fursatda xatto to`g`ridan-to`g`ri axborotlar olish imkonи bor. Ommaviy axborot vositalari majmui tashkil etuvchi журналистика jamiyatning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, ma`naviy-ma`rifiy hayoti, insonlar faoliyatining barcha tomonlariga doimiy va faol ta`sir ko`rsatuvchi g`oyaviy vosita bo`lib xizmat qiladi.

ОНЛАЙН НАШРЛАР МЕНЕЖМЕНТИ: ТАҲЛИЛЛАР ВА ХУЛОСАЛАР

Махсумова Садоқат Қосимжон қизи
ЎзЖОКУ докторант
Телефон: +998903250529
ms.maxsumova@gmail.com

АННОТАЦИЯ: Ҳозирги кунда интернет маркетинги тобора ривожланиб бормоқда. Онлайн платформаларда иш юритиш, ташкил этишнинг ҳам маълум босқич ва талаблари мавжуд. Натижаларни самарали қилиш учун аввало, мавжуд тажрибалар ўрганилиши керак. Мазкур мақола интернет журналистикаси маркетинги ва бошқарувининг аҳамиятини очиб беради.

КАЛИТ СЎЗЛАР: Интернет маркетинги, веб-аналитика, “Verizon Media”, реклама, сайт “муқоваси”.

Замонавий ҳаётни қидирав тизимлари, ижтимоий тармоқлар, онлайн хизматларсиз тасаввур қилиш қийин. Интернет маркетинги бу товар ва хизматларни онлайн тарғиб қилишдир. Одатда, унинг якуний мақсади маҳсулот/хизматни сотиш ёки компаниянинг хабардорлигини оширишдир. Унинг классик маркетингдан асосий фарқи — бу веб-аналитикадан обуначининг бутун саёҳатини кузатиш учун фойдаланиш қобилиятидир: биринчи ўзаро таъсирдан то маҳсулот ёки хизматни сотишгача. Бундан ташқари, онлайн маркетинг ҳар бир алоҳида фойдаланувчани мақсадли равища йўналтиришга имкон беради. Шунинг учун ҳам бугун бу форматдаги хизматларнинг истеъмолчилари кўп.

Ташкилий-техник бошқарув эса ишлаб чиқаришни ташкил қилиш, ўзаро алоқаларни ўрнатиш, бошқаришнинг аниқ услубини танлаб, қарор қабул қилишда аниқ тизимда ишлашни назарда тутади.

Сайт бошқарувидаги асосий нарса сайт юзидир. Кўп одамлар, маҳсулот сотиб олишдан ёки хизматга буюртма беришдан олдин, товар ҳақида тўлиқроқ таассурот қолдириш учун сайлардаги шарҳлар ва фотосуратларни қидиришади. Ҳар қандай сайтнинг фаол бўлиши ишончни оширади. Аудитория учун қизикарли ва фойдали таркибнинг шакллантирилиши эса доимий кузатувчилар жамоасига эга бўлишда кўл келади. Албатта, бу формат оммабоп, аммо рақобат ҳам кучли. Фақат чиройли веб-сайт яратиш, сўнгти янгиликларни улашиш, шов-шувли ҳабарларни мунтазам янгилаш, уни товар билан тўлдиришнинг ўзи етарли эмас. Шунинг учун интернет сайтлари контент маркетингига алоҳида эътибор қаратиши керак.

Демак онлайн платформада иш юритиш, ташкил этишнинг ҳам маълум босқичи ва талаблари мавжуд. Натижаларни самарали қилиш учун эса, аввало, мавжуд тажрибалар ўрганилиши керак.

Қўйида 2020 йил август ойи натижаларига кўра АҚШнинг энг кўп трафикка эга янгиликлар сайтларининг ТОП ўнталиги кўрсатилган.

Бир ойлик ташриф буюрувчилар сони миллионлардда кўрсатилган*

Рейтингда биринчи ўринни <https://news.yahoo.com/>¹ сайти эгалаган. Бугун бу сайтга “Verizon Media” коорпорацияси эгалик қиласди. Verizon Mediанинг Yahoo Newsдан ташқари яна бир медиа бизнес шуғулланувчи лойиҳалари бор. News веб-сайти эса 4 та (Sports, Finance, Entertainment, News) йўналишда фаолият юритмоқда. Ҳар бир таҳририятда ёритиш мавзусига мос руқнлар асосида бўлимлар иш олиб боради. Yahoo Newsга кунига ташриф буюрувчилар сони 175 миллионтани ташкил этмоқда. Бу рақамни Ўзбекистон веб сайтлари билан таққосласак катта тафовут кўзга ташланади.

Бунинг сабаби интернет сифати ва бошқа коммуникация тармоқларининг ривожланмаганлиги билан бевосита боғлиқ, десак бўлади.

“wikiHOW.com” эса дунёдаги энг оммабоп 150 нашрлардан бири ҳисобланади. Унинг жамоаси атиги 25 нафар ходимдан иборат. Нашрни ойига дунё бўйлиб 100 миллион марталаб ўқишиади. Сайт 19 та тилда хизмат кўрсатади. “Кўп сонли фойдаланувчилар + Кичик жамоа = Ишингиз зудлик билан миллионлаб одамларга таъсир кўрсатади”, дейилади

¹ <https://news.yahoo.com/>

нашр ўз таҳририяти ҳақида келтирган маълумотларда¹.

Россиядаги йирик янгиликлар сайтидан бири "kommersant.ru"нинг тижорий, ташкилий ва ижодий бошқаруви ҳам ўзига хос. Турли мавзуларда аниқ прогнозлар ва чуқур таҳлиллар, объектив муносабат, ваколат ва холислик таҳририят ходимларининг иш жараёни асосини ташкил қиласди.

Қозогистоннинг inform.kz² сайти дунё рейтингида 25569-ўринда туради. У Қозогистон ва дунёда содир бўлаётган воқеаларнинг объектив ва тўлиқ тасвини онлайн режимда ёритиб боради. Қозок, рус ва инглиз тилида узатиладиган ахборотлар, шунингдек, мамлакат ҳаётига оид янгиликларнинг лотин графикаси ва араб ёзувига таржимаси билан транслация қилинади. Kazinformнинг мамлакатнинг барча минтақаларида, Россия, Хитой, Туркия, БАА, Белгия, Озарбайжон, Қирғизистон ва Ўзбекистонда мухбирлари фаолият юритади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Журналистика 10 томлик тўплам. Ўзбекистон нашриёти – Т.:2019
2. Босма ОАВда медиабизнесни юритиш асослари. Тошкент: Норма. 2008
3. Albaran A. Historical trends and patterns in media management research // Handbook of Media Management and Economics / ed. by A. Albaran, S. Chan-Olmsted, M. Wirth. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2006
4. Albaran A. Management of electronic media. Belmont: Albany; Wadsworth Publishing Company, 2007.
5. Altmeppen, K.-D. 2000. ‘Funktionale Autonomieund organisationale Abhängigkeit’. In Löffelholz, M. (Ed.), Theorien des Journalismus: 225–239. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag.
6. Blöhbaum, B. 1994. Journalismus als Soziales System. Geschichte, Ausdifferenzierung und Verselbständigung. Opladen: Westdeutscher Verlag.
7. Demers D. P., Wackman D. B. Effect of chain ownership on newspapers management // Newspaper Research Journal. 1988. № 9. Бб. 59-68.

¹ <https://www.wikiHow.com/wikiHow:Jobs>

² inform.kz

ЎЗБЕК БАДИЙ ПУБЛИЦИСТИКАСИ ТАДРИЖИЙ ТАРАҚҚИЁТИ

Ибрагимова Вазира Хусан қизи,
Ўзбекистон журналистика ва оммавий
коммуникациялар университети стажёр-тадқиқотчisi,
E-mail: blaugranas_04@mail.ru,
Тел.: +90 7885833

Аннотация: мақолада Туркистонда матбуотнинг пайдо бўлиши, ўзбек бадиий публицистикасининг тадрижий тараққиёти, бадиий публицистик жанрлар ривожида жадид маърифатпарварларининг ўрни таҳлилга тортилган.

Калит сўзлар: Туркистон, бадиий публицистика, матбуот, "пражурналистика", бадиият.

Ўзбек публицистикаси тарихининг бошланиши баъзи тадқиқотларда ўзбек тилида матбуот пайдо дўлган вақтдан – 1870 йилда "Туркистон вилоятининг газети" чиқа бошлаган вақтдан бошланган деб ҳисобланади. 1867 йил 11 апрелда алоҳида Туркистон генерал-губернаторлиги ташкил этилиб, 14 июлда унга генерал губернатор қилиб генерал К.П.фон-Кауфман тайинланди¹. Кауфман ўлкани ўзлаштириш тадбирларини, аввало, матбуотни юзага келтириш ва унинг қудратли кучидан ўз мақсадлари йўлида фойдаланишдан бошлади. шу сабабли ҳам ушбу нашрда берилган расмий хабарларда мамлакат ва ўлка бошлиқларининг фармон ва буйруклари, турли фармойиш тарзидига материаллар босилган. Аммо ўзбек публицистикаси тарихи техника ва технологиялар ривожланмаган даврларан анча олдин бошланган. Туркистонда босмахона ташкил этилиб матбуот дунё юзини кўришидан тўртбеш аср олдин матбуотнинг ilk намуналари яратилган эди.

Ўзбек бадиий публицистикасининг энг яхши намунасини улуғ мутафаккир Алишер Навоий ижодида кузатиш мумкин. "Мажолис ун-нафоис", "Муншоот", "Махбуб ул-кулуб" ва бошқа тарихий-мемуар асарларида портрет очерки, мақола, хат, сатира ва юморнинг айrim хусусиятлари мавжуддир².

Ўзбек мумтоз адабиётининг XV аср охири, XVI аср бошларида яшаб ижод этган атоқли намояндаларидан Заҳириддин Муҳаммад Бобурдан қолган ижодий мероснинг энг муҳим ва энг йириги Ўрта Осиё, Афғонистон, Ҳиндистон ва Эрон ҳалқлари тарихи, географияси, этнографиясига оид нодир ва қимматли маълумотларни ўз ичига олган ва ўша давр ўзбек мумтоз адабиёти ва адабий тилининг ёрқи намунаси бўлган "Бобурнома" асарида ҳам бадиий публицистикага хос жиҳатлар намоён бўлади. "Бобурнома" бадиий публицистиканинг таркибиға киравчи очерқ, эссе хусусиятларини ўзида мужассам этган синкретик асардир. Унда бадииятга хос қўйма тасвирлар, тиниқ манзаралар, ёрқин образлар, тимсоллар билан публицистикага хос аниқ тушунчалар, мантиқий муҳокамалар, ҳаққоний таъриф-тавсифларни учратамиз.

"Бобурнома" бадиий мақоланависликнинг ҳам етук намунаси, деган фикрнинг исботи шундаки, бу асарда публицистиканинг хужжатли наср, мемуар, йўл очерки, репортаж эссе, хат сингари жанрлари аломатлари мўл учрайди. Эссе жанрининг асосчиси француз Мишель Монтень "Тажриба" асарининг сўзбошисида айтган "китобимнинг бош қаҳрамони — менинг ўзим" деган икрорномаси "Бобурнома"да ҳам тўла ўз аксини топган³.

Миллий адабиётимиз тарихида XIX асрнинг сўнгги чораги ва XX аср бошларида яшаб ижод этган Муқими (1850-1903), Завқий (1853-1921), Зокиржон Ҳолмуҳаммад ўғли Фурқат (1859-1909), Садриддин Айний (1878-1954), Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий (1889-1929) сингари қатор забардаст ўзбек ижодкорларининг ҳажвий шеърий асарларида ўз даврининг иллатларини қоралаш, адолатсизлик ва зўравонлик, хуқуқсизлик ва ночор ҳаётдан, айrim мансабдоршахслар фаолияти ва табииатидаги ярамаслик, пасткашлик, нопоклик, фирибгарлик каби белгиларига ҳажвий муносабат етакчи ғоявий мазмун даражасига кўтарилиди. Айтиб

¹ Дўстқораев Б. Ўзбекистон журналистикаси тарихи. Дарслик. Т.: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа уйи, 2009. 380 б.

² Тогаев О. Ўзбек бадиий публицистикаси. – Т.: Фан, 1981.

³ Умиров С. "Бобурнома" — бадиий мақоланависликнинг гўзал намунаси. // Жаҳон адабиёти, 2003 йил, 2-сон.

ўтиш керакки, XVIII – XIX асрларда ижтимоий ҳаётдаги иллатларни ҳажв йўли билан кескин фош этиш, жамиятдаги айрим тоифа кишиларни танқид қилиш адабиёт орқали юзага чиқди. Ушбу жараён ўз ўрнида ўзбек бадиий публицистиканинг очерқ, фельетон, памфлет жанрларининг тараққий этишига хизмат қилди.

Йигирманчи аср ўзбек миллати, онгу тафаккури, ижтимоий ҳаётида миллий уйғоний даври бўлди, дейиш мумкин. Жамиятда маданий ҳаётни юксалтириш йўлида хикоянависликни бошлаб берган, илк театрга асос солган, юртимиздаги биринчи журнални чоп этган, матбуотда ўткир чиқишилар қилиб ҳалқни маърифатга унданаган, асрий хурофот ва иллатлардан ҳалос бўлишга чакирган Махмудхўжа Беҳбудийнинг “Бизни кемиргувчи иллатлар”, “Эҳтиёжи миллат”, “Миллатлар қандай тараққий этарлар?” “Танқид – сараламоқдур”, “Ҳақ олинур, берилмас!” сингари мақолалари, хориж давлатларига қилган саёҳатлари асосида ёзилган саёҳатномалари; “Турон” театр труппасини ташкил қилиб, «Биринчи муаллим» («Муалими аввал», 1909), «Иккинчи муаллим» («Муалими соний», 1912) номли дарсликлири билан миллат болаларини саводли қилиш йўлида тер тўккан Абдулла Авлонийнинг “Маданият тўлқинлари”, “Ўз шахримда саёҳат”; адаб, шоир, мураббий, муҳаррир, маърифатпарвар, жамоат арбоби Мунаввар қори Абдурашидхоннинг “Бизнинг жаҳолат – жаҳли мураккаб” каби публицистик мақолаларида жамиятдаги саводсизлик, одамлар туршум тарзи ҳамда онгу тафаккуридаги қолоқлик кескин танқид остига олиниши билан бирга миллатнинг жаҳолат гирдобига тушиш сабаблари, миллий зулм ва истибдоднинг моҳияти, мактаб-маориф масалаларидаги эскича қарашлар, ҳалқни уйғонишга, билим олишга, дунёга чиқишига даъват этадиган қамровли масалалар қатъият билан ёритилган. Умуман олганда, жадидлар публицистикаси, санъат ва адабиётининг бош мавзуси Туркистоннинг мавжуд ахволи ва миллатнинг ўзи ботган жаҳолат ботқоғидан чиқишига даъват этишдан иборат эди. Академик Наим Каримов ёзади: “ХХ аср бошларида тугилган ва шаклланган жадид адабиёти ўз олдига янги адабий бадиий вазифа қўйди ва вазифани ўташ жараёнида шу вактга қадар адабиётимиз хазинасида бўлмаган янги адабий тур ва жанрлар, тасвир васиталари ва усуларининг юзага келишини тақозо этди”. Бинобарин, бугунги, замонавий ўзбек адабиёти айнан кейинги янгиланиш йўлидан, жадидлар бошлаб берган кутлуғ йўлдан ривожланиб бораётганлигининг ўзиёқ адабиётимизда юз берган сўнгги туб бурилишнинг нақадар аҳамиятли эканини кўрсатади¹.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Дўстқораев Б. Ўзбекистон журналистикаси тарихи. Дарслик. Т.: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа уйи, 2009. 380 б.
2. Тоғаев О. Ўзбек бадиий публицистикаси. – Т.: Фан, 1981.
3. Умиров С. “Бобурнома” — бадиий мақоланависликнинг гўзал намунаси. // Жаҳон адабиёти, 2003 йил, 2-сон.
4. Ҳамдам У. Ҳамза — янги ўзбек адабиёти асосчиларидан бири. <http://ulugbekhamdam.uz/?p=534>

1 амдам У. амза — янги ўзбек адабиёти асосчиларидан бири. <http://ulugbekhamdam.uz/?p=534>

MATBUOTNING ASOSIY FUNKSIYALARI

Isroilova Mohina Adhamovna

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti mustaqil tadqiqotchisi,
“San’atshunoslik va madaniyatshunoslik” kafedrasи o‘qituvchisi.
Isroilovamohina360@gmail.com +998935952210

Annotatsiya: mazkur maqlolada jurnalistikaning paydo bo‘lishi, matbuot erkinligi, maxoratlil matbuot jurnalistlari xaqida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: matbuot erkinligi, jurnalist, maqola, ilm, tarix, ilm, bilim, ma’naviyat, madaniyat, ma’rifat, adabiyot...

Аннотация: Эта статья о появлении журналистики, свободе прессы и квалифицированных журналистах.

Ключевые слова: свобода печати, журналист, статья, наука, история, наука, знания, духовность, культура, просвещение, литература ...

Annotation: This article is about the emergence of journalism, freedom of the press, and skilled journalists.

Keywords: freedom of the press, journalist, article, science, history, science, knowledge, spirituality, culture, enlightenment, literature ...

Ommaviy axborot vositalari paydo bo‘lishi va rivojlanishi natijasida tahririyatlarga umumiy saviyasi va kasbiy mahorati yuksak jurnalist kadrlar kerakligini hayot ko‘rsatib qo‘ydi. Ana shu ehtiyoj taqozosi turli mamlakatlarda, jumladan, O‘zbekistonda ham maxsus jurnalistika ta’limini yuzaga keltirdi. Aniqroq qilib aystsak, jurnalistika tizimining shakllanish jarayoni O‘zbekistonda birinchi bosma nashr bo‘lgan va 1870 yilda o‘lkadagi mustamlakachi hukmronlar tashkil etgan “Turkistanskiye vedomosti” va “Turkiston viloyatining gazeti” nashr qilina boshlagan davrdan boshlangan bo‘lsa – da, jadidchilik harakati davomida u shakllandti va ancha rivojlandi. Ammo, maxsus jurnalist kadrlar tayyorlash 1949 yilda O‘rta Osiyo davlat universiteti (hozirgi O‘zbekiston Milliy Universiteti) ning filologiya fakulteti qoshida oliy ma’lumotli jurnalistlar tayyorlaydigan maxsus bo‘lim tashkil etilgani bilan boshlandi. Bu bo‘lim 1967 yilda mustaqil fakultetga aylantirildi. Jurnalistlarni Nukus davlat universiteti, O‘zbekiston Jahon tillari universiteti, 1993 yildan boshlab Toshkent davlat san’at instituti, 1997 yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat va jamiyat qurilishi akademiyasi ham tayyorlash boshladi.

Jadidlar (arabchada. “Yangi” degan ma’noni anglatadi) matbuotida o‘sha davrning erkin ruhdagi ziyyolilari jumladan, Mahmudxo‘ja Behbudiy, Abduqodir Shukuriy, Ismoil G‘aspirinskiy, Ismoil Obidov, Munavvarqori Abdurashidxonov, Abdulla Avloniy, X.Niyoziy, CHo‘lpon, Fitrat, Ubaydulla Xo‘jayev, Obidjon Mahmudov va boshqalar bor edi. Lekin bunday kadrlar o‘ta kam edi. Talab esa katta edi. 1905 – 1906 yillardan boshlab jadidlarning Toshkentda “Taraqqiy”, “Xurshid”, “Shuhrat”, “Tujjor”, “Sadoi Turkiston”, “Kengash”, “Turon”, “Ulug‘ Turkiston”, “Najot”, “Turk so‘zi”, “Turk eli”, Samarqandda “Hurriyat”, “Samarqand”, Qo‘qonda “Tirik so‘z”, “El bayrog‘i”, “Sadoi Farg‘ona”, Buxoroda “Buxoroi sharif”, “Turon”, gazetalari bilan bir qatorda Samarqandda “Oyina”, Toshkentda “Al – isloh”, Qo‘qonda “Kengash”, “Yurt” jurnallari chop etilgan. Bu gazeta va jurnallarda faoliyat ko‘rsatadigan jurnalist kadrlar zarurligi o‘z – o‘zidan ko‘rinib turardi.

Jurnalist kadrlarni tayyorlashga 1918 yilda tashkil etilgan “O‘zbekiston matbuoti” jurnali ham o‘z munosib hissasini qo‘shdi va qo‘shib kelmoqda.

1999 yil 26 fevralda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Jurnalist kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish to‘g‘risida” gi qarori jurnalistikaning rivojlanishiga chinakam turtki bo‘ldi.

Bundan tashqari, jurnalist kadrlar tayyorlashda tahririyatlardagi shtatsiz muxbirlar faoliyati ham diqqatga sazovor. Bo‘lajak jurnalist kurslari, maktablari, to‘garaklarining ishlarini sanab o‘tsa bo‘ladi. Uzoq yillardan beri “Toshkent oqshomi” - “Vecherniy Tashkent” gazetasi qoshida jamoatchi tahririyat ish olib borayotgani e’tiborga molikdir. Bunday ishlar boshqa tahririyatlarda ham olib boriladi.

Ammo jurnalistika ta’limida bugungi kunda hali ham hal etilmagan va hal etilishi zarur bo‘lgan muammolar yetarlicha.

Halgacha jurnalistikaga oid adabiyotlardan, ular juda kam, jurnalistika ta’limi tushunchasining

tahlil etilganini topa olmaymiz. Jurnalist, ayniqsa, san'atshunos jurnalistlar tayyorlayotgan oliv o'quv yurtida ham yaxlit tartibga tushirilgan, o'qitish uslubi (metodikasi) to'la ishlanmagan. Qaysi qoidalar asosida o'qitilishi kerak, talabalarning o'zlashtirishini qaysi yo'sinda tekshirib ko'rish mumkin, talabalar qaysi mavzularni qabul qilishini o'rganish, uni tahlil qilish kabi ko'rsatkichlarni aniqlash tartiblari ilmiy asosda hali to'la shakllangani yo'q. Institut talabalari uchun o'zbek tilida o'quv adabiyoti deyarli yo'q. To'g'ri, bilimlarini tekshirish mexanizmi sifatida test savollari ishlab chiqilgan.

-Hozir ommaviy axborot vositalarini, yanada kengroq aytsak, umuman jurnalistikani demokratlashtirish jarayoni davom etmoqda. Bu jarayon nimalarda o'z aksini topgan:

Birinchidan, jurnalistik faoliyatga oid qabul qilingan huquqiy asoslar mavjud bo'lib, bu O'zbekiston Konstitusiyasi hamda qonunlarida o'z ifodasini topgan;

Ikkinchidan, jurnalistika ijtimoiy fikrni shakllantirish, shaxs huquqlari va erkinliklarini to'la amalga oshirishga ta'sir ko'rsatayotganini e'tirof etish zarur;

Uchinchidan, kadrlar yetishtirishga ta'sir o'tkazayotganini aytib o'tish joiz.

Shu andozalar asosida qaralsa, jurnalistikani demokratlashtirish jarayonida talaygina dolzARB muammolar mavjud ekanligi ma'lum bo'ladi – deb yozadi taniqli jurnalist Sa'dulla Hakimov. Muallif jurnalistlar "Hayot qozonida qaynashlari" zarurligini va voqealarga munosabatda bir yoqlamalik, ommaviy axborot vositalarida bir xillik borligini e'tirof etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iyta rtibintizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil stiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. //Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
2. Mirziyoyev SH.M. Erkin va faravon, demokratik O'zbekiston davlatini bir galikda quramiz. 2017 yil 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha HARAKATLAR STRATEGIYASI.
3. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 1–2 jildlar. – T.: "O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2000 – 2005.
4. Lug'at. Jurnalistika. Reklama. Pablik Rileyshnz. Ma'lumotnoma. – T.: Zarqalam, 2003.
5. Xudoyqulov M. Ommaviy axborot vositalari tipologiyasi. – T.: Universitet, 2000.
6. Jurnalistskoye obrazovaniye v XXI veke (sost. L. M. Makushin). – Yekaterinburg, 2000.
7. Saidov H. Axborotni boshqarish afeahni yoki yashirish? // Filologiya masalalari. 2004, №1. B. 41-42. 15.
8. Saidov H. Jumalistning tayanch nuqtasi // Filologiya masalalari. -2004, №2. B. 41-42.
9. Qozoqboyev T. Jurnalistika asoslari. – T.: Musiqa, 2007.

JURNALIST AQLIY MEHNAT KISHISI

Abdunazarova Nodira Rustamovna
O'zDSMI "San'atshunoslik va madaniyatshunoslik"
kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada jurnalist aqliy mehnat kishisi ekanligi va soha vakillaridan tezkorlik bilan birga aqliy salohiyat ham talab etilishi aytildi.

Kalit so'zlar: jurnalist, matbuot, ilm, tahlil, OAV.

Аннотация: В статье говорится, что журналист - это человек интеллектуального труда, и что от представителей отрасли требуются умственные способности, а также скорость.

Ключевые слова: журналист, пресса, наука, анализ, СМИ.

Annotation: This article states that a journalist is a person of intellectual labor and that mental capacity is required from industry representatives as well as speed.

Keywords: journalist, press, science, analysis, media.

Jurnalistlarni hamma davrlarda koyib kelishgan va hozir ham ularni urishadilar. XIX asrda esa bu koyish ma'lum san'at bilan, mizansahna orqali tanqid jarayoni ostida teatrlashtirib, amalga oshirilardi. Hech kim ana shu matbuotchilar qabilasining taomilu odatlari Balzakdek, uning "Puchga chiqqan xom xayollar" asarining "Parijdagi qishloqi dongdor" deb atalmish qismidagichalik haqqoniy va ro'y-rost ko'rsatib berolmagan edi. Xuddi Mopassanning "Azizim" romani qahramoni Jorj Dyrعوا singari Lyusen de Ryubampre, Lusto Fino va ularning do'stlari ham jurnalistika haqida turli afsonalar yaratilishiga sabab bo'ladi, Balzak ta'riflaganiday, ular "hozirgi asrimizning yarasi" bo'lib, tarixiy tipaj, ya'ni namuna sifatida xizmat qiladi.

Yozuvchi bizga yolg'on, do'q-po'pisa, mas'uliyatsizlik hukm surgan olamni ko'rsatib beradi. "Jurnalist – misoli akrobat, – deydi Lusto Lyusenga. –Uning qalbi, imoni yo'q, uning komil ishonchi va kuchli tafakkuri yo'q. Shuning uchun ham haqiqatga to'g'ri yondashuvni ko'rmaysiz. U o'ziga yuksak "dabdaba"ni ravo ko'radi – o'ziga-o'zi yolg'on gapiradi. Jurnalist uchun mumkin bo'lgan hamma narsa – haqiqatdir". Lyusenning ustozlaridan biri Blonde shogirdiga, jurnalist bir xil mahorat bilan avval bir, so'ngra mutlaqo birinchisiga zid holda teskarisini yozishni uddalashi darkor, deb uqtiradi. Lyusen ustozi o'gitlariga qulqoq tutadi: do'sti Natanning kitobiga ikki xil takriz yozadi –biri maqtovga to'liq bo'lsa, ikkinchisi tanqiddan iborat bo'ladi.

Ommaviy axborot vositalaridagi ish aqliy mehnat sohasiga kiradi. Bu yerda ishlovchidan har kuni yozish, unga tayyor bo'lish talab qilinadi. Bugina emas, u lezkor, ham serunum ishlashga majbur. Chunki tahririyat ishi ijtimoiy-ishlab chiqarish xarakteriga ega. Ishlab chiqarish uzlusiz ishlaydi. Demak, jurnalist ham uzlusiz faoliyat ko'rsatishga majbur.

Bozor iqtisodiyoti jurnalistlar mehnatinini yandda lakovillashtirishni talab qilmoqda. Kompyuter tizimining paydo bo'lishi va rivojlanishi jurnalist faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Jurnalist nafaqat yozish, balki o'z matnini terish, tuzatish kabi ishlar bilan ham shug'ullanishga majbur bo'lmoqda. Yana che'l mualliflarning maqolalarini tahrir qilish va chop etishga tayyorlashdan qutilgan emas. Jurnalistlar mehnati jamoat ishlab chiqqan mahsulot bilan belgilana-di va baholani. Jurnalist yozgan maqola bir necha qo'ldan o'tadi. Uni tahrir qilishadi, raqamlar tekshiriladi, musahih o'qiydi, rassom- dizayner yoki mas'ul kotib uni sahifada joylashtiradi va h.k.. Demak, eng avvalo, tahririyatda har bir ishni oqilona taqsimlash kerak.

Ommaviy axborot vositalari tahririyatlarida ikki asosiy guruh faoliyat ko'rsatadi. Birinchi, jurnalistlar, bular, asosan, axborot mahsuloti beruvchilar, ikkinchi guruh shu mahsulotni iste'molchilar uchun tayyor holga keltiruvchilar. Bunga texnika, moliya ishlari bilan shug'ullanuvchilar, ishlab chiqarishni tashkil qiluvchilar, musahihilar va boshqalar kiradi. Tahririyatlar boshqaruvchilar va bajaruvchilar guruhiga bo'linadi.

Shuni ham ta'kidlash kerakki, hozirgi paytda jurnalistlar ichida soha bo'yicha ixtisoslashish amalga oshirilmoqda. Birovlari siyosat bilan, ikkinchilari iqtisod, uchinchilari sport, to'rtinchilari san'at sohalari bilan shug'ullanishga ixtisoslashmoqda.

Tahririyatlarda yana bosh muharrir, teleradioda rais, nashriyotlarda bosh direktor kabi yuqori lavozimlar bor. Ular oxirgi so'zni aytuvchi, jamoa faoliyatini vurgizuvchilardir. Ommaviy axborot vositalari faoliyatining qandayligi ko'pincha shu yuqori lavozimni egallagan boshliqlarga bog'liq bo'ladi.

Ommaviy axborot vositalari faoliyatiga qarab, gazeta va jurnallarda maxsus muxbir, o‘z muxbiri, reklama menedjeri, teleradioda rejissyor, ovoz operatori, musiqa muharriri va boshqa lavozimlar bo‘lishi harE mumkin.

Ommaviy axborot vositalarining barcha turlarida tahririyatlar bo‘lib, ular tasdiqlangan hujjatlar asosida faoliyat ko‘rsatishadi. Ular har xil, lekin markaziy o‘rinda ommaviy axborot vositalarining ustavi turadi. Davriy matbuot tahririyatlarida yana muassis bilan tahririyat o‘rtasida tuzilgan ta’sis shartnomasi mavjud. Bu masalalar O‘zbekiston Respublikasining «Ommaviy axborot vositalari to‘grisida»gi qonunida, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «O‘zbekiston Respublikasida ommaviy axborot vositalarini ro‘yxatga olish tartibi to‘g‘risida»gi qarorida aks ettirilgan. Tahririyatlar faoliyati ularning ichki hujjatlari, xodimlar bilan tuzadigan mehnat shartnomalari, lavozim qo‘llanmalari, bosh muharrir buyruqlari orqali boshqariladi. Barcha tahririyatlar reja tuzadi va shu turli rejalar asosida ish Olib boradi.

Foydalanimadigan adabiyotlar

1. Mirziyoyev SH.M. Erkin va faravon, demokratik O‘zbekiston davlatini bir galikda quramiz. 2017 yil 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha HARAKATLAR STRATEGIYASI.
2. Pidayev T.R.- O‘zbekiston matbuotining o‘tmish va kechmishi. O‘zbekiston matbuoti, 1996, 2, 3, 5-sonlar.
3. Abduaazizova N. O‘zbekiston jurnalistikasining shakllanishi va ravnaqi. (XIX asr oxiri va XX asr). – T., 1998.
4. Mo‘minov F. A. Jurnalistika ijtimoiy institut sifatida. – T., 1998.
5. Bob Abelman & Cheryl Rushner A theater criticism/ arts journalism primer refereeing the muses / New York 2016

ЖУРНАЛИСТИКАНИНГ КЕЧАГИ ПОЙДЕВОРИ ВА ЭРТАНГИ ИНҚИРОЗИ

Наргиза Сайдбоева

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти
«Кино санъати танқиди ва таҳлили» йўналиши
3-боскич талабаси

Аннотация. Замонавий жамиятда жадал суръатларда олиб борилаётган ўзгаришлар, технологиялар ривожланиб бораётгани журналистикага ҳам бошқа соҳалар каби ўз таъсирини кўрсатмоқда. Биз янги воситалар ва амалиётларнинг пайдо бўлишининг гувоҳи бўлмоқдамиз, Ушбу ўзгаришларнинг барчаси журналистик мухитда янги тенденцияларнинг заарли оқибатларидан кўркиш, биринчи навбатда журналистика сифати ва бу касбни сақлаб қолиш билан боғлик муаммолар ҳам ўз аксини кўрсатмоқда. Айни пайтда, биз давом этаётган тараққиёт аслида тажрибали ва мустақил журналистлар учун йўл очиши мумкинлигига аминмиз. Ушбу мақола бугунги кундаги журналистика соҳасининг муаммолари ва унинг ривожданиши билан боғлик масалаларни муҳокама қилишга бағишиланган.

Калит сўзлар: журналист, журналистика, рақамли журналистика, журналистика инқирози, хаккерлар, блоггерлар, тармоқли журналистика, фуқаролар журналистикаси

Ҳозирги кунда журналистлар ишлайдиган рақамли мухитда ҳар куни, ҳар дақиқада тезкор ҳолатда янги фактлар пайдо бўлади; аудитория доимо реакцияга киришади ва бу реактсия медиа-коммуникацияга қўшилади; баъзи бир воқеаларни ёритиб бориши имкониятлари тобора оммалашиб бормоқда; оммавий ахборот воситалари томонидан назорат қилинадиган ва аксинча одамлар сонининг кўпайиши; оддий воқеалар, масалан, фотосуратлар ёки диққатга сазовор жойларни видеога олиш, блогларга шархлар ёзиш ёки улар учун қизиқарли ёки мухим бўлган воқеаларни жойлаштириш орқали глобал ўзгаришларга жалб қилинаётганлар сони ортиб бормоқда.

Доимий ва ҳилма-хил мавзулар билан журналистика соҳасининг динамик сурати ошиб, “портловчи” янгиликларни жамиятга етказиб бориши баробарида бу соҳа инқирозга юз тутиб бормаяптимкан? Журналистика касби бугунги кунда ҳар қачонгидан ҳам жонланаётгандек, тобора кўпайиб бораётган ҳилма-хил шакллари ва мазмуни ақл бовар қилмайдиган даражада ўзгариб бормоқда. Уларнинг баъзиларида таҳлил ва танқид йўқолиб бормоқда. Аммо нима бўлаётганини тушунмасдан, тушунтирмасдан қандай қилиб бу соҳани ривожлантириш мумкин?

Агар биз журналистлар сифатида маълумот тўплаш, талқин қилиш ва тарқатиши билан шуғулланадиган бўлсақ, буни амалга ошириш учун аввалгига қараганда кўпроқ имкониятлар мавжуд. Жамиятда ҳам қизиқарли, улар учун кулгили, хулосаси йўқ, аммо ҳамма “таҳлил” қиласидиган воқеа-ходисалар, хабарлар кўпаяр, таҳлил ва талқинга бўлган талаб кучаймас экан, биз билган энг юқори даражада журналистика касби ривожланмаслиги аниқ.

Журналистика инқирози асосан босма нашрлар ва телерадиоешиттиришлар учун анъанавий бизнес моделларининг инқирози бўлиб кўринади (Гарсия де Мадариага, 2008; Груескин, Сеаве, Гравес, 2011; McChesney & Ничолс, 2010; Meer, 2006). Бугунги кунда одамлар кам ҳолларда газета ва анъанавий телевидение, радиога мурожаат қилишади ва тез-тез – янгиликлардан онлайн хабардор бўлишмоқда. Бундан ташқари, анъанавий оммавий ахборот воситаларининг илгари чексиз кент аудиторияси йўқолиб кетди.

Кўплаб журналистлар рақобатнинг (агар буни рақобат деб атай олсак) эвазига “креатив” мавзулар билан одамларни лол қолдиришолмади ва соҳани тарқ этди. Аксарият ташкилотчилар ўз ходимларини қисқартириши, қолган ходимлардан эса 24/7 янгиликларга бўлган талабни қондириш ва бир нечта платформаларда ишни кенгайтириш учун ҳаракатларини кўпайтиришни талаб қилиши.

Агар биз журналистикани жамоат бойлиги деб билсақ, касбнинг жамият учун юртсизларни кўрсатадиган хизматларига қарашимиз керак. Даромадлилик журналистиканинг асосий мақсади эмас, ишончли, тасдиқланган маълумотни халқقا етказиш, воқеаларни таҳлил унинг асосий вазифасидир. Биз буни учта асосий функцияга ажратдик:

(1) тегишли фактларни / ходисаларни кузатиш ва керакли одамларга тўғри саволлар бериш қобилияти;

(2) кузатувлар ва жавобларни турли хил шароитларда тушуниш - ахлоқий, тарихий ва ҳқ.;
(3) тингловчилар учун яхши ишлайдиган ушбу топилмаларнинг изохи.

Глобал тармоқ жамиятида ушбу учта функцияни (1) маълумотларни йиғиш, (2) маълумотларни талқин қилиш ва (3) маълумотларни ҳикоялаш каби таърифлаш мумкин.

Бизнинг фикримизча, замонавий технологик ва коммуникацион шароитларда ушбу учта вазифа-функцияларни бажаришда ҳар қандай иштирокчи у ёки бу даражада «журналист» бўлади, лекин у одатда бу ишни алоҳида-алоҳида қилмайди. Маълумотлар уммони кенгайиб, таҳлил қилинадиган ва муҳокама қилинадиган маълумотлар мураккаблашиб борар экан, профессионал журналистлар функцияларнинг ҳар бир босқичи етарли даражада ишлашини таъминлаш учун турли хил мутахассислар ва фуқаролик журналистларининг ҳамкорлигига тобора кўпроқ эҳтиёж сезмоқдалар. Ихтисослашиш ва ҳамкорлик келажакда юқори сифатли журналистик маҳсулотни яратиш учун асосий элементлар бўлади.

“Оммавий донолик” бугунги кунда ҳар қандай журналистиканинг ажралмас қисми бўлиши керак Журналистлар маълумотлар “океани” да яхшироқ сузишлари керак. Журналистлар маълумот тўйлаш ва ушбу маълумотларни таҳлил қилиш бўйича мутахассислар билан ҳамкорликда яхши маълумотга эга бўлишлари керак.

Одатда одамлар турли хил платформалардан янгиликлар манбаи сифатида фойдаланадилар, чунки журналистнинг бетарафлиги ва холислигини бугунги шароитда сақлаб қолиш қийин. Истеъмолчилар уларга бирон бир жойдан келган ҳар қандай маълумот бирорнинг манфаати учун хизмат қиласи деб таҳмин қилишади. Шу билан бирга, бир хил янгиликлар ҳақидаги бир нечта нуқтаи назарларни таникли телевизион ва веб-форматларни томошабинлар «ҳақиқийроқ янгиликлар» сифатида қабул қилишади ва бутун дунёда машҳурликка эришмоқдалар (қаранг Яқин Шарқ радиоешиттириш марказининг Калам Hawaem, Глобал Ваисес, Метрополис ТВ).

Телерадиокомпаниялар ва газеталар чет элда ўз идораларини ёпаётган бир пайтда Ўзбекистонда журналистиканинг ривожланиши йўлида турли тадқиқотлар олиб борилмоқда. Турли хил кўрсатувлар, матбуот уйлари ҳануз фаолиятини тўхтатганича йўқ. Тезлиқда ва Интернет шароитида ишлаш журналистиканинг асосий тамойилларини ўзгартирмайди, аммо барчаси касбнинг рефлексли амалиётини мураккаблаштирунга. Ахборотни қанча қўп қайта ишлаш зарур бўлса, янгиликлар ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган маълумотларнинг киритилиши шунча тез содир бўлади, таҳлил қилиш ва ҳикоя қилиш учун шунча вақт қолади. Парадоксал равиша, янгиликлар ишлаб чиқариш тциклини тезлаштириш шароитида журналистика фаолият услуги сифатида секинлашади. Ушбу пайдо бўлаётган имконият журналистиканинг жамоат бойлиги сифатидаги аҳамиятини сезиларли даражада оширади.

O'ZBEKISTON JURNALISTIKASI TARIXI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHI

Husanov Umidjon Bahodirovich

Samarqand Davlat Universiteti Magistriranti

Samarqand shahar 14-maktab Iqtisodiyot fani o'qituvchisi

Telefon:+998995986835

HusanovUmid1995@gmail.com

Anotatsiya: Mazkur maqolamizda Respublikamizning jurnalistikasi tarixi va uning rivojlanib borgan eng tahlikali yillari, milliy jurnal va gazetalarimiz, jurnalistikada axborot almashinuvi, jurnalist kadirlar tayyorlashga qaratilgan kompleks chora tadbirlar va jurnalistikamizning istiqboli to'g'risida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Jurnal, gazeta, axborot, kadr, jurnalist nutqi, istiqbol, milliy jurnalistika.

Анотация: в данной статье рассказывается об истории журналистики нашей республики и самых тревожных годах ее развития, о наших национальных журналах и газетах, об обмене информацией в журналистике, о комплексных мерах, направленных на подготовку журналистских кадров, о перспективах нашей журналистики.

Ключевые слова: журнал, газета, информация, кадры, журналистская речь, перспектива, Национальная журналистика.

Abstract: This article tells about the history of journalism in our republic and the most disturbing years of its development, about our national magazines and newspapers, about the exchange of information in journalism, about comprehensive measures aimed at training journalistic personnel, about the prospects of our journalism.

Keywords: magazine, newspaper, information, personnel, journalistic speech, perspective, National journalism.

Jurnalistika tizimidagi axborot vositalari ommaning kundalik dolzarb ijtimoiy va maxsus axborotga bo'lgan ehtiyojini ko'rsatishda asosan publitsistikaga tayanadi, shuningdek, muhim ijtimoiy masalalarni talqin qiluvchi ilmiy, badiiy va boshqa asarlardan ham foydalanadi. Jurnalistikka tizimidagi axborot vositalari o'z faoliyatida ma'lum davriylikka va tezkorlikka amal qiladi.

Axborotni toplash, taxlil qilish va tarqatishga yo'naltirilgan ijtimoiy faoliyatning dastlabki kurtaklari qadim-qadimda paydo bo'lgan. Odamlarni ijtimoiy turmushda sodir bo'layotgan voqealardan xabardor qilish, ularga axborot vositasida ma'lum g'oyaviy-ruhiy ta'sir o'tkazish turli shakl va usullarda namoyon bo'lgan. Og'zaki axborot notiqlar, jarchilar tomonidan yetkazilgan. Yozma ma'lumotlar esa, maye, Qadimgi Misrda papiruslarga bitilib, tarqatilgan. Qadimgi Rimda e'lonlardan, qo'lyozmalardan foydalanilgan.

Hozirgi davr Jurnalistikasi dastlab 17-asr boshidagi ilk davriy bosma nashrlar qiyofasida yuzaga kelgan. 19-asrning 2-yarmi va 20-asrda fotografiya hamda kinematografiyaning kashf qilinishi tufayli foto va kinojournalistika tashkil topdi. 20-asrning 20-yillardan e'tiboran radiotexnika yutuqlari asosida radiojournalistika taraqqiy qila boshladi, 40-yillarda esa telejournalistika maydoniga keldi.

Ommaviy axborot paydo bulishi va rivojlanishi bilan umumiyy saviyasi va kasbiy mahorati yuksak jurnalislarga ehtiyoj kuchaya bordi. Ana shu ehtiyoj taqozosi turli mamlakatlarda maxsus Jurnalistika ta'limini yuzaga keltirdi. Jurnalistikaning siyosiy yo'nalishi jihatidan birbiridan farq qiluvchi bir nechta turi tarkib topdi, faoliyatning ijtimoiy hayotdagagi o'rni va vazifasiga doyr turlicha qarashlar yuzaga keldi. Chunonchi, kommunistik Jurnalistikka faoliyatiga partiyaviylik, sinfiylik asos qilib olindi. Bu hol ko'p hollarda umuminsoniy ma'noda axborot sohasida inson haq-huquqlari va erkinliklarining cheklanishiga, qo'pol ravishda poymol qilinishiga olib keldi.

Jurnalistikka taraqqiyoti qator omillarga bog'liq bo'lib, siyosiy erkinliklar, birinchi galda, matbuot erkinligi bu omillar orasida alohida o'rinn egallaydi. Matbuot erkinligi demokratik jamiyat rivojining zaruriy sharti hisoblanadi. Jurnalistikka erkin faoliyat sharoitidagina jamiyat a'zolarini xolis va haqqoniy axborot bilan ta'minlay oladi, davlat va jamiyat o'rtasida o'zini vositachi sifatida namoyon etadi.

O'zbekistonda Jurnalistikka 19-asrning 2-yarmida paydo bo'ldi. Uning tarixi Toshkentda chiqarilgan "Turkestanskiye vedomosti" va "Turkiston viloyatining gazeta" kabi rasmiy davriy nashrlardan boshlanadi. 20 asrning 1- va 2-o'n yilligida O'zbekistonda asosiy e'tiborni milliy taraqqiy-

otni ta'minlashga qodir ma'rifatli insonlarni tarbiyalashga yo'naltirilgan xususiy milliy gazeta va jurnallar ("Taraqqiy", "Xurshid", "Sadoi Turkiston", "Samarqand", "Oyina" va boshqalar) ham faoliyat ko'rsatdi O'zbekiston davlat mustaqilligiga erishgach, respublika Jurnalistikasi demokratik bosqichga qadam qo'ydi va jamiyatni demokratik tarzda yangilash, huquqiy demokratik davlat barpo qilishga ko'maklashayotgan yangi tizim shakllana boshladi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999 y. 26 fevralida "Jurnalist kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash ti-zimini takomillashtirish to'g'risida" gi qarori e'lon qilindi. Mazkur hujjat respublikamizda jurnalist kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish hamda dunyo andozalari darajasiga ko'tarish yo'lida g'oyat muhim ahamiyatga egadir. Shundan beri o'tgan vaqt mobaynida bu qonunlar va qarorni amalga oshirish yo'lida ancha ishlar qilindi. Istiqlol tufayli respublika jurnalistlarining ijtimoiy hayot voqeasi va hodisalarini taxlil qilish va yoritishga yondashuvi ham tubdan o'zgardi. Endi jurnalistlar ijtimoiy jarayonlarni tahlil qilish va yoritishda ilmiy bilimlarga, umuminsoniy va milliy qadriyatlarga, xalqaro hamjamiyat e'tirof etgan umumdemokratik qoidalarga tayanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. ZiyoNet tarmog'i
2. Jurnalistika. Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. T.Qozoqboyev Toshkent 2009
3. Onlayn Jurnalistika. Darslik N.Qosimova
4. Jurnalistika axborot xatlari

O'ZBEKISTONDA PROFESSIONAL JURNALISTIKA SOHASIDAGI TAJRIBA VA YUTUQLAR

Sattorova Xurshida

O'zbekiston Davlat Jismoniy tarbiya va sport universiteti
Yakkakurash turlari fakulteti 3-bosqich talabasi
sattorovaxurshida1@gmail.com

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada jurnalistika sohasini O'zbekistonda hozirgi kunda yanada rivojlantirish, imkoniyatlardan foydalanib jurnalistikani birinchi raqamli sohaga aylantirish istiqbollari haqida fikrlar aytib o'tiladi.

KALIT SO'ZLAR: jurnalistika, professional jurnalistika, maqola, yoshlar qalami, ijod, ilmiy asarlar, tajriba, yutuq, kamchilik, muammo, kelajak jurnalistikasi.

Kirish dolzarbliji. Jurnalistika sohasiga nazar tashlaydigan bo'lsak, biz eng avvalo O'zbekistonda ilm-u ma'rifat o'rta asrlarda qanchalar ravnaq topganligini, o'z ajdodlarimiz bilan qanchalar faxrlansak shunchalar arzishini, allomalardan qolgan buyuk meroslarni ko'z qorachig'imizdek asrash ham qarz, ham farz ekanligini eslab o'tishimiz shart. O'rta asrlarda qanchalar rivojlangan ilm-u ma'rifat o'chog'i xonliklar davri va Chor Rossiyasi davriga kelib to'xtab qolganligining guvohiga aylanamiz. Ammo ruslar hukmronligi davrida ham ziyolilar qatłami, ya'ni buyuk jadidlar maydonga chiqib xalqni erkini, tinchligini, kelajak faqat ilm-u ma'rifatda ekanligini uqtirish uchun bor ilm-u ma'rifatni xalqqa gazeta, jurnal, teatr orqali yetkazib berdilar, buning uchun hech qanday g'ov, to'siqqa, qiyinchilik va mashaqqatlarga bardosh bera oldilar. Xalqni, yosh avlodni o'qitish uchun gazetalar, jurnallar, teatr, kutubxonalar ko'plab tashkil qilish, maqolalar yozish, ularni yanada keng yoritish, haqiqatga boqqan holda faqat ezgulikka xizmat qilish o'sha davr jadidlarining muqaddas burchiga aylandi. Ammo rus istibdodi baribir jaholat bu davr ilm-u ma'rifatidan ustun keldi. Jurnalistika sohasi inqirozga uchradi. Qancha ziyolilar, jurnalistlar, adabiyotshunoslar qatag'on siyosati qurboni bo'ldilar. Faqat Vatanimiz 1991-yil mustaqillikni qo'lga kiritgach, SSSR tugagachgina barcha ilm ahliga sekin-asta shart-sharoitlar birin-ketin yaratilib berildi. Kelasi masala endi O'zbekistonda professional jurnalistika sohasini yaratish, ularning ishlash tizimini yangilash, haqqoniy qalami o'tkir jurnalistlarni yetishtirib chiqarish, maydonga faqat xolis va haqiqatni qo'rqlay aytaligan xalq manfaatini ko'zlovchi jurnalistlarni tarbiyalash eng dolzarb muammolardan biriga aylandi va buning uchun ko'plab ishlar amalga oshirildi.

Ilmiy izlanishlar va tadqiqotlar. Mustaqillik yillarda ommaviy axborot vositalariga, jurnalistikaga munosabat o'zgardi. Avvalo, ularning huquqiy asoslarini yaratish tdbirlari ko'rildi. O'zbekiston Konstitutsiyasining 67-moddasiga ko'ra, ommaviy axborot vositalari erkin va qonunga muvofiq ishlaydi. 29-moddasida esa har kim o'zi istagan axborotni izlash, olish va uni tarqatish huquqiga ega, amaldagi konstitutsiyaviy tuzumga qarshi qaratilgan axborot va qonun bilan belgilangan boshqa cheklashlar bundan mustasno, deb belgilab qo'yilgan. O'zbekiston Respublikasining Oliy Majlisida 1997-yil 24-aprelda "Axborot olish kafolatlari va erkinligi to'g'risida" va "Jurnalistik faoliyatni himoya qilish to'g'risida", 1997-yil 26-dekabrda "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida" Qonunlar qabul qilindi. Davlat organlari, muassasalar, tashkilotlarning mansabdor shaxslari senzurani amalga oshirganlik, jurnalistga tazyiq o'tkazganlik, uning professional faoliyatiga aralashganlik uchun javobgar bo'lishlari qonunan mustahkamlab qo'yildi. Ommaviy axborot vositalarining erkin faoliyat yuritishni ta'minlashga qaratilgan 10 ga yaqin qonun hujjalari qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti devonida tuzilgan Axborot markazi, Milliy matbuot klubi ommaviy axborot vositalariga moddiy jihatdan yordam berib kelmoqda. Respublika Vazirlar Mahkamasining qaroriga ko'ra, 1996-yil avgust oyida ommaviy axborot vositalarini demokratlashtirish va qo'llab-quvvatlash bilan shug'ullanuvchi ijtimmoiy-siyosiy jamg'arma tashkil etildi.

Mustaqillik yillarda respublika ommaviy axborot vositalarining soni ko'paydi, sifati yaxshilandi. 1990-yilda 376 nomda gazeta va jurnallar jurnalistlar tomonidan chop etilgan bo'lsa, 2010-yilda ommaviy axborot vositalari va elektron ommaviy axborot vositalari soni 1200 taga yetdi. 4 ta axborot agentligi, 55 ta nashriyot, 100 ga yaqin davlat va nodavlat teleradiostudiyalari va uning hududiy bo'linmalari faoliyat ko'rsatdi. Ko'pmillatli O'zbekistonda gazetalar, jurnallar,

teleradiostudiylar 12 tilda – o'zbek, rus, qoraqalpoq, tojik, qozoq va boshqa tillarda chop etiladi, eshittiriladi. 6 ta gazeta va 8 ta jurnalda o'zbek tili bilan birga ingliz, arab, turk, urdu, forsiy, hind tillaridan foydalaniladi.

Kelasi yillarda professional jurnalistika sohasini yanada rivojlantirish uchun ko'plab yanada ezgu ishlar, istiqbolli loyihalar amalga oshirish maqsadiga muvofiq:

a) hukumatimiz tomonidan maktab o'quvchilarini, talabalarni qo'llab-quvvatlash maqsadida ular yashayotgan hududlarda (chekka hududlarda) ko'plab jurnalistika o'quv markazlarini tashkil etish, viloyat va tuman hokimliklari bilan birgalikda ishslash;

b) davlat budgeti hisobidan nogironligi bo'lgan, mehnatga layoqatsiz o'smirlar, talabalarni jurnalistika sohasi bo'yicha bepul o'qitish, Xalq ta'limi vazirligi va Oliy ta'lim vazirligi tomonidan ortiqcha qog'ozbozlikni yig'ishtirib, amalda yosh avlodni shaxsan o'zlari borib, o'qish sharoitlari bilan shaxsan tanishish;

Foydalaniman adabiyotlar ro'yxati.

- 1.Cherepaxov M. S, Problemi teorii publitsistiki, M., 1973;
- 2.Matbuotimiz fidoyilari [3 jiddli; tuzuvchi va nashrga tayyorlovchi 3. I. Yesenboyev], 1—2j. lar, T., 1991, 1993;
- 3.Pidayev T., Matbuot — millat chirog'i, T., 1999; Sulaymonov I., Men— jurnalistman, T., 2001.

ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

Махсимова Рисолат Қосимжон қизи
Ўзжоку талабаси
Телефон: +998990054201
tmakhsimova@gmail.com

АННОТАЦИЯ: Оммавий ахборот воситалари ва нашриётлар фаолиятини мувофиқлаштириш, бу тармоқда миқдор кўрсаткичларини сифат кўрсаткичларига айлантириш, мамлакатимиз миллий медиа майдонида соғлом рақобат муҳити, замонавий ахборот хизматлари бозорини шакллантириш, жойларда фаолият кўрсатаётган оммавий ахборот воситаларининг моддий-техника базаси ва кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш масалалари долзарблигича қолмоқда. Мақолада шу хусусдаги қарашлар ва тадқиқотлар натижалари муҳокама қилинади

КАЛИТ СЎЗЛАР: Ахборот эркинлиги, матбаачилик, таҳририят қонун ҳужжатлари, МЧЖ, устав фонди.

Айни вақтда оммавий ахборот воситалари ва нашриётлар фаолиятини мувофиқлаштириш, бу тармоқда миқдор кўрсаткичларини сифат кўрсаткичларига айлантириш, мамлакатимиз миллий медиа майдонида соғлом рақобат муҳити, замонавий ахборот хизматлари бозорини шакллантириш, жойларда фаолият кўрсатаётган оммавий ахборот воситаларининг моддий-техника базаси ва кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш масалалари долзарблигича қолмоқда. Бу ҳақда Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 6 августдаги "Матбуот ва ахборот соҳасида бошқарувни янада такомиллаштириш тўғрисида"ги Фармонида сўз юритилади¹.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, матбуот ва ахборот соҳасида давлат сиёсатини амалга ошириш ва соҳага оид масалаларни ҳал этиш ваколати берилган Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги ўзига юклатилган вазифаларни тўлиқ ва самарали амалга оширмаётгани боис бозор муносабатлари шароитида оммавий ахборот воситаларига услубий ёрдам кўрсатиш, уларнинг ишини принципиал жиҳатдан кузатиш, баҳолаш, таҳлил қилиб бориш, зарур ҳолларда қўллаб-куватлаш ёки иқтисодий, ҳуқуқий чораларни қўллаш каби амалий механизмларнинг таъсири деярли сезилмади.

Хусусий корхона. Мулқдор ягона жисмоний шахс томонидан тузилган ва бошқариладиган тижоратчи ташкилот хусусий корхона, деб эътироф этилади. Хусусий корхона тадбиркорлик субъектларининг ташкилий-ҳуқуқий шаклидир².

Масъулияти чекланган жамият (МЧЖ). Бир ёки бир неча шахс томонидан таъсис этилган, устав фонди (устав капитали) таъсис ҳужжатлари билан белгиланган миқдорларда улушларга бўлинган хўжалик жамияти масъулияти чекланган жамият ҳисобланади. Масъулияти чекланган жамиятнинг иштирокчилари жамият фаолияти билан боғлиқ заарлар учун ўzlари қўшган ҳиссалар киймати доирасида жавобгар бўлади³.

Акциядорлик жамияти (АЖ) . Устав фонди (устав капитали) акциядорларнинг акциядорлик жамиятига нисбатан ҳуқуқларини тасдиқловчи муайян миқдордаги акцияларга тақсимланган тижорат ташкилоти акциядорлик жамияти деб эътироф этилади⁴.

Унитар корхона. Мулк эгаси томонидан унга мулқдорлик ҳуқуқи берилмаган тижорат ташкилоти унитар корхона ҳисобланади. Унитар корхона мол-мулки бўлинмасдир ва у улушларга (хисса, пай) қараб тақсимланиши (жумладан корхона ходимлари ўртасида) мумкин эмас.

Бугун Ўзбекистон ОАВ ҳам замонга мослашмоқда. Бир форматдан иккинчисига ўтъяпти. Бу ўзгаришлар ўз-ўзидан унинг ҳуқуқий асосларини ҳам қайтадан кўриб чиқиши лозимлигини

¹ Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 33-сон, 830-модда

² Ўзбекистон Республикасининг «Хусусий корхона тўғрисида»ги қонуни. Тошкент ш., 2003 йил 11 декабрь, 558-II-сон — <https://lex.uz/docs/53877>

³ Ўзбекистон республикасининг “Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисида”ги қонуни. Тошкент ш., 2001 йил 6 декабрь, 310-II-сон — <https://www.lex.uz/acts/22525>

⁴ Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2014 й., 19-сон

кўрсатади.

«Оммавий ахборот воситалари фаолиятининг иқтисодий асослари тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ана шундай ислоҳотларнинг бошланиши бўлди. Унда оммавий ахборот воситалари мол-мулки, унинг фаолиятини молиялаштириш манбалари, тадбиркорлик фаолияти, таҳририят ходимини рафбатлантириш каби ҳуқуқий меъёrlар белгиланиши кўзда тутилмоқда. Шунингдек, оммавий ахборот воситасининг устав фонди, устав фаолиятини амалга ошириш жараёнида олинган моддий ва номоддий активлар, тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишдан олинган даромад ва фойда, оммавий ахборот воситасининг мол-мулкини шакллантириш манбаларининг турлари кўрсатилиши мўлжалланган. Қолаверса, оммавий ахборот воситасининг тадбиркорлик фаолияти билан боғлик ҳуқуқ ва мажбуриятлари белгиланиши бозор иқтисодиёти шароитида унинг иш самарадорлигини оширишда муҳим асос бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. 1. Ўзбекистан Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2007 йил, № 11, 589-модда.
2. Ўзбекистан Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2019 йил, № 12, 945-модда.
3. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2007 й., 3-сон, 20-модда; Конун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 19.04.2018 й., 03/18/476/1087-сон)
4. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 33-сон, 830-модда

РОЛЬ СПОРТИВНОЙ РАДИОЖУРНАЛИСТИКИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Исмаилова Климентина Фузаиловна,
доцент Университета мировых
языков Республики Узбекистан
Тел. +998 (99)6442255
iroda_ismailova@mail.ru

Аннотация. Научная публикация посвящена исследованию роли спортивной радиожурналистики в жизнедеятельности современного общества, анализу ее преимуществ перед другими средствами массовой информации, а также ее влиянию на популяризацию спорта и физической культуры в стране.

Ключевые слова: спортивная радиожурналистика, радиостанция, спорт, оперативность, всеохватность.

Сегодня нельзя не заметить возрастание роли массовой спортивной коммуникации в современном обществе. Каждый день мы становимся свидетелями крупномасштабных трансляций спортивных мероприятий, очевидцами ярких побед спортсменов, приобщаемся посредством средств массовой информации к идеалам спорта и проблемам развития спортивного движения.

Спорт пронизывает многие сферы современного социума, оказывая существенное воздействие на различные стороны жизнедеятельности общества. Именно поэтому ему придается такое важное значение на уровне государственной политики. Как справедливо отметил Президент РУз Ш.М.Мирзиев: «Мы гордимся нашими спортсменами, внесшими огромный вклад в приумножение авторитета и славы Узбекистана на международной спортивной арене. Вместе с тем, не ограничиваясь лишь успехами в высшем спорте, нам необходимо уделять большое внимание и массовому спорту»¹.

Спорт обладает мощной социализирующей силой, являясь национальным увлечением, способным сплотить общество единой национальной идеей. Воплощение этой идеи в радиоэфире - актуальная проблема в современной стремительно меняющейся коммуникации.

Для радио характерна уникальная оперативность и репортажность, заложенная в природу этого канала массовой информации, благодаря его сиюминутности, стремлению к отражению реальной действительности в максимально приближенных к ней формах самой жизни. Необходимо учитывать и «эффект присутствия», эффект живого непосредственного общения (неважно, в записи ли даются передачи или «вживую», по-трансляции). Конкурентоспособность радио с другими СМИ объясняется также наибольшей достоверностью, звуковой документальностью, стремительным ростом технических новаций, обеспечивающих радиоинформации эти преимущества .

Способность первым узнавать и сообщать о главных спортивных событиях и результатах есть бесценное свидетельство профессионализма спортивного радиожурналиста. Она демонстрирует наличие у него широких связей с субъектами спорта и общественностью, большего арсенала надежных источников информации, характеризует умение журналиста отличать главное от второстепенного. Для осуществления принципа «быть первым» сегодня существует немало возможностей. Например, использование мобильной телефонной связи, когда журналист может позвонив в студию звукорежиссеру или выпускающему редактору, выйти в эфир с кратким, но емким сообщением об увиденном.

Оперативность спортивной радиожурналистики имеет несколько аспектов. Во-первых, это сама возможность быстрой передачи материалов. В этом она уверенно опережает печатные издания, и часто телевидение. Во-вторых, возможность незамедлительного потребления радиоосведений (в этом и состоит смысл оперативности: быстро передавать,

¹ Выступление Ш.М.Мирзиева на совещании, посвященном вопросам развития сферы физической культуры и спорта 20 сентября 2018 г// <https://nuz.uz/sport/35734-shavkat-mirzieev-prizval-razvivat-ne-tolko-vysshiiy-no-i-massovyy-sport.html>

для того, чтобы быстро воспринять). В - третьих, возможность оперативного обращения к широкой аудитории известных спортсменов, тренеров, спортивных судей, государственных и общественных деятелей в области спорта.

Однако не стоит забывать и об обратной стороне скорости передачи спортивной информации - точности. Недаром многие ведущие радиостанции мира все чаще и чаще предпочитают точность и достоверность информации скорости ее донесения и доведения до аудитории. Здесь вступает в действие репутационный фактор, когда авторитет той или иной радиостанции на рынке массмедиа выглядит предпочтительнее, чем скропалительность сообщения непроверенных, но сенсационных сведений и фактов.

Специфической особенностью спортивного радиовещания следует назвать и его всеохватность. Во-первых, оно всюду может быть принято; во-вторых, в отличие от Интернета и телевидения, оно доступно самым широким слоям населения.

Появление и интенсивный рост средств персонального приема радиопередач, многие из которых очень удобны в использовании - аудиоплееры карманного формата с миниатюрными наушниками, смартфоны, планшеты также в немалой степени способствовали широкому обращению аудитории к радио, а через него к спортивному вещанию. Компактные и мобильные современные радиоприемные устройства обеспечили ко всему прочему достаточно высокое качество приема спортивных сообщений. Все вышеизложенное означает высокую эффективность радио как проводника спорта и физической культуры.

Литература

1. Закон Республики Узбекистан от 4 сентября 2015 года № ЗРУ-394 «О внесении изменений и дополнений в Закон Республики Узбекистан «О физической культуре и спорте»» /<http://news.uzreport.uz/files/2015/09/>
2. Концепция Государственной программы развития физической культуры и спорта в Республике Узбекистан//
3. Павлова Е. В. Социокультурный феномен спорта: коммуникативный аспект. М. 2012

IMPORTANCE OF LEARNING ENGLISH IN JOURNALISM

Haydarova Sarvinoz Zuhriddinovna

EFL teacher, Namangan Institute of Engineering and technology
E-mail address: sarvinozhon2020@gmail.com

Abstract: This article discusses the role of English in journalism and literature.

Keywords: foreign language, television, radio, mass media personal development, professional, career growth.

Introduction

Over the past ten years, colossal socio-political and socio-economic transformations have taken place in our country. Our state has become a member of the world community. Cooperation with other countries in the field of economics, science and culture is developing. Foreign languages are becoming really in demand, the motivation for their study is significantly increased. A student who speaks several languages has a better chance of getting an appropriate education and job, both in our country and in the international market. Learning languages contributes to the acquisition of additional cultural wealth, personal development, professional and career growth.

In our information age, a huge amount of knowledge is on the Internet.

Television, radio, and the media are also powerful information channels from which knowledge can be drawn at no extra cost. But the problem is that they [knowledge] are presented through English. 80% of information is stored electronically in English around the world.

There are over a billion English web pages on the Internet. Books written in foreign languages are translated primarily into English. In the world of science, English is the main working language. Over 2/3 of scientific literature is read in English. The first news from around the world is also broadcast by English-language news outlets.

Motivation in learning English

In order to find out what prompts adults to learn foreign languages, sociologists have conducted surveys more than once. The research carried out allows us to assert that of the many factors influencing the successful assimilation of students' knowledge of the language, the most important is the motivation of educational activity. It turned out that there are only five factors that most motivate people to acquire new knowledge.

... Career growth

Proficiency in two or more foreign languages can be a noticeable competitive advantage for many job seekers. While English is useful in almost any area, other foreign languages will be needed if the company cooperates with this or that foreign partner or is its representative.

When applying for a job, knowledge of English is not only encouraged, but can even play an important role in choosing a candidate. Knowledge of English is always a big plus on your resume. One way or another, knowledge of foreign languages not only helps you quickly find a good job (about three times faster than those who do not speak languages), but also makes you more valuable and, therefore, a well-paid specialist.

... Study and internship abroad

Getting a job or moving up the career ladder in a leading company without a diploma from a prestigious foreign educational institution is sometimes extremely difficult. However, in order to obtain, for example, an MBA (Master of Business Administration) diploma abroad, you first need to master a foreign language and pass an international language test (TOEFL or similar).

... Comfortable rest

Basic skills in a foreign language will help you "cope" abroad, ie. order food and drinks, find your way, buy tickets, etc. If you have an advanced knowledge of the language, you will be able to strike up conversations with people you meet who are very interesting and who can add variety to your vacation.

... Participation in international conferences and trainings

Many foreign language learners admitted that they had to sit down again at textbooks in order to freely read foreign press and business Internet resources. Having engaged in the study of a foreign language, over time, you can not only independently obtain information from foreign language sources, but also go to international conferences and trainings without fear of translation

difficulties.

... Business travel abroad

Knowledge of a foreign language will noticeably raise you in the eyes of your superiors. Polyglot workers can count on business trips and internships abroad and various bonuses. They are trusted with correspondence with foreign partners, they are invited to business negotiations with foreign guests ...

Conclusion

Now I know that knowledge of English is essential for a 21st century professional, no matter what job you choose. I am deeply convinced that proficiency in a foreign language opens up ample opportunities for a person - communication, education and a successful career.

References:

1. Gryaznova M.A. Improvement of foreign language professional competence of medical specialists in the framework of postgraduate education / MA Gryaznova // Bulletin of St. Petersburg University. Sep. 9, Philology, Oriental Studies, Journalism. - 2011. - Issue. 1, March. - P.71-80.
2. Kryukova E. Language for a careerist / E. Kryukova // Paid education. - 2004. – Numb.6. - p. 38-43.
3. Kryukova, O.S. Linguistic competence and social mobility / Kryukova O.S., Fadeev V.V. // Sociology of power. - 2009. Numb.8. - p. 120-126.

WHAT IS THE ROLE OF PUBLIC SERVICE JOURNALISM TODAY?

To'raboyeva Mohinur Akramjon qizi

Tashkent Pharmaceutical Institute ,Tashkent ,Uzbekistan

Faculty of Industrial Pharmacy ; Metrology,
standardization, product quality and management direction

Annotation: Journalism today exists in a context where the very notion of common concern is called into question. In many countries, well-funded efforts by conservative activists provide segments of the public with alternative news sources that cultivate distrust in the mainstream media, as well as public institutions and experts on whom they rely to produce public service news. More generally, polarization leads groups on both the left and right with different value orientations to pay heed only to news that confirms extant assumptions. Digital technologies exacerbate these divisions by fostering reinforcing echo chambers while also circulating disinformation and sensationalist news. Such news runs counter to norms of public service, and circulates in part due to digital advertising models that reward volumes of traffic rather than quality. In this context, the idea of reporting about issues of common concern, so that they can be subject to rational-critical opinion formation, seems to falter in a world composed of separate issue arenas, each seeking its own critical mass.

Keywords: journalism,rational-critical,cultivate,public service,issues, globalization process, new world information order, phenomenon

The countries that gained independence in the 1990s had to adapt to the demands of the rising globalization process while creating the path of independent development. There are so many descriptions of the phenomenon of globalization that no matter how different they may be, they all have one great truth - globalization - generalization, integration, interdependence and cooperation in one form or another. 'is repeated. Another fact is that globalization, in the broadest sense, is reflected in the globalization of more information. This has changed the perception of the media and the media in general in the global media space. The emerging "new world information order" poses new challenges for any country. At the same time, adaptation to this situation began to play a decisive role in the formation of the international image of an independent state.

Public service journalism typically refers to reporting that contributes to or frames debate about issues of common concern. Journalists hold this type of reporting in high regard and contrast it with less distinctive forms of news coverage.

Where partisan spin aims for political efficacy and consumer news for optimization of decisions taken in the marketplace, public service journalism claims to provide citizens with the information needed to form reasoned opinions about matters of shared interest. By reporting "without fear or favour" on issues of public importance, this form of reporting is viewed by journalists as a crucial pillar of democratic self-governance.

In Western Europe and North America – the regions that serve as the primary reference points in this essay – the ideal of public service reporting arose amidst the professionalization of journalism in the 20th century. While this assumed different forms in different places, across all of them journalism became a paid occupation with distinctive routines and norms. One key norm was the idea that journalists ought to contribute to "the public" rather than some narrower segment of it.

This norm aimed to differentiate journalism from other emergent occupations at the time. Public relations, for instance, was viewed as working on behalf of specific interests, not that of the general public.

Public service journalism today

Journalism today exists in a context where the very notion of common concern is called into question. In many countries, well-funded efforts by conservative activists provide segments of the public with alternative news sources that cultivate distrust in the mainstream media, as well as public institutions and experts on whom they rely to produce public service news. More generally, polarization leads groups on both the left and right with different value orientations to pay heed only to news that confirms extant assumptions. Digital technologies exacerbate these divisions by fostering reinforcing echo chambers while also circulating disinformation and sensationalist news. Such news runs counter to norms of public service, and circulates in part due to digital adverti-

ing models that reward volumes of traffic rather than quality. In this context, the idea of reporting about issues of common concern, so that they can be subject to rational-critical opinion formation, seems to falter in a world composed of separate issue arenas, each seeking its own critical mass.

Inclusion and exclusion. This type of development is typically framed in terms of exclusion. Individuals and groups – namely, those with fewer educational and economic resources – will cease to be included in public service reporting. This is an important discussion, and one that often revolves around economic measures that can be taken to bolster public service journalism. Indeed, there are measures that can be taken to ameliorate aspects of this problem. Various forms of government support – when coupled with measures to ensure journalistic autonomy – can and sometimes do provide a source of money that enables journalists to pursue public service coverage.

List of references

- 1 <https://i.ibb.co/BLgWk83/Mass-Media>
2. **Matthew Powers** is Assistant Professor in the Department of Communication at the University of Washington in Seattle, USA. His first book, NGOs as Newsmakers: The Changing Landscape of International News, will be published by Columbia University Press in May 2018.
3. Media Development 2018..

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 28-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(6-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.05.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000